

Motion till riksdagen

1989/90:K246

av Carl Frick (mp)

Svensk originaltext i konventioner, m.m.

I Sverige gäller svensk rätt. Svensk rätt återfinns bl a i lagar. Det är riksdagen som stiftar lag. Riksdagen är folkets främsta företrädare. I lagar uppställs regler som gäller för enskilda, näringsliv, myndigheter och domstolar. Sverige träffar överenskommelser med andra länder och mellanfolkliga organisationer. En sådan överenskommelse är som regel inte direkt tillämplig i Sverige. Den är inte svensk rätt.

För att en överenskommelse skall bli svensk rätt och gällande i Sverige krävs att riksdagen genom lag beslutar om detta. I princip står följande metoder till buds:

1. Innehållet i en konvention överförs i tillämpliga delar till svensk lag. Detta innebär att konventionstexten omarbetas och infogas i det svenska lagsystemet, varvid svenskt språkbruk används (transformationsmetoden).

2. I en särskild lag föreskrivs att konventionen skall gälla direkt i Sverige (inkorporationsmetoden). En konvention kan vara avfattad på svensk och ett eller flera främmande språk. Den kan också vara avfattad på ett eller flera främmande språk men inte på svenska. Om en svensk konventionstext saknas kommer efter inkorporering att här i landet gälla regler på främmande språk, alltså: svensk rätt för svenskar men inte på svenska.

För några år sedan uttalade riksdagen att, om en konvention saknar svensk autentisk text, så bör huvudregeln vara att transformationsmetoden skall användas. Riksdagen ansåg vidare att inkorporeringsmetoden kunde godtas om det förelåg särskilda skäl som talar för det, exempelvis att reglerna huvudsakligen riktar sig till myndigheter eller särskilda grupper av enskilda för vilka det inte kan antas innebära några svårigheter att ta del av konventionstexten. Riksdagen framhöll att i ett sådant fall måste en omsorgsfullt utarbetad officiell översättning till svenska av konventionstexten ges ut parallellt med författningen. En sådan översättning är bara ett hjälpmedel och inte en rättskälla.

En annan uppfattning fördes då fram från moderat håll. Den utgick från rättsordningens grunder och hävdade att som lagstiftningsmetod borde användas inkorporering av en svensk översättning av konventionstexten men däremot inte en autentisk utländsk text. Inkorporering av utländsk konventionstext avvisades alltså.

I nuvarande tider av anpassning till EG finns det en uppenbar risk för att inkorporationsmetoden skall bli huvudregel i stället för den tidigare trans-

formationsmetoden. Anledningen till detta är det pågående harmoniserings- och integrationsarbetet med EG. Det finns önskemål om att avtal som träffas med EG på ett snabbt och enkelt sätt skall kunna bli gällande rätt i Sverige. I sitt integrationsarbete förutsätter också regeringen att avtalen inte skall vara avfattade på svenska. I höstas antogs riksdagen ändringar i kungörandelagen. En ändring innebär att det inte längre heller skall vara obligatoriskt med översättning till svenska om avtal träffas på främmande språk. Dessutom minskades publiceringskraven.

Förändringen kan uttryckas så: Att i de fall då man tidigare fick använda inkorporation med svensk översättning som metod det nu öppnats möjligheten att inkorporera utan svensk översättning. Någon klar gräns anges dock inte mellan översättningsbefriade och andra avtal. Som översättningsbefriade nämns särskilt utpräglat tekniska avtal.

Ett accepterande av svensk lagstiftning på främmande språk medför att många människor i Sverige kommer att stängas ute från möjligheten att få reda på vilka regler som gäller här i landet. Inte heller riksdagens ledamöter, som ju i många fall saknar kunskaper i främmande språk, kommer att kunna läsa och förstå de "utländska" lagar de beslutar skall gälla.

Den ovan redovisade moderata uppfattningen som kommit till uttryck i tidigare lagstiftningssammanhang är bra. Men genom riksdagens beslut har även den av moderaterna åberopade "rättsordningens grunder" fått ge vika för EG.

I förslaget till nytt partiprogram för det socialdemokratiska partiet finns på sidan 46 punkt 7 följande text: "De samhällliga förvaltningarna skall stå under demokratisk kontroll och arbeta enligt offentlighetsprincipen. Verksamheten skall utgå från de lagar och de beslut som fattas av politiskt ansvariga organ och i sin tillämpning bygga på rättssäkerheten för den enskildes integritet. Arbetet skall präglas av sakkunnighet och effektivitet. Språket skall vara enkelt och begripligt. Myndigheterna skall vara öppna och serviceinriktade mot medborgarna." Detta är ett intressant aktstycke. Det låter bra och är väl värt att följa.

De i höstas antagna ändringarna i kungörandelagen skapar emellertid förutsättningar för att i ett enda slag ta in alla gamla EG-beslut i svensk lagstiftning, vad som kallas "l'aquis communautaire". Det är nämligen EG:s krav för att vilja förhandla med EFTA-länderna. Det är uppenbarligen detta som var avsikten med den nya lagen. EG-besluten är inte på svenska.

Som exempel på vad som stundar kan nämnas regeringens proposition 1989/90:14 om godkännande av Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden som innebär att en synnerligen oöverskådlig och svårtillämpad konvention, vilken uppfattning även lagrådet gav uttryck för, blir svensk lag på franska och engelska men inte på svenska.

Endast miljöpartiet de gröna motionerade och yrkade avslag på propositionen. Därefter blev även andra partier uppmärksammade på problematiken.

Att säga nej till svenska lagar på utländska språk är inte att vilja avskärma sig från internationellt samarbete, det är att värna om begripligheten i det

svenska rättssystemet. Svenska lagar på svenska bör vara regel och får inte bli undantag.

Mot. 1989/90
K246

En möjlighet att värna svenska språket i internationella sammanhang är att alltid ha en svensk originaltext i de konventioner som Sverige ingår. Detta bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslås

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en svensk originaltext alltid skall förekomma i de överenskommelser med annan stat eller med mellanfolklig organisation som regeringen ingår.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att transformationsmetoden bör användas om inte särskilda skäl talar däremot.

Stockholm den 25 januari 1990

Carl Frick (mp)